

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XI.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v torek dne 14. februarja 1928.

Telefon št. 2552

ŠTEV. 18.

Anketa glede odpiranja in zapiranja trgovin.

Kmalu bo prošlo že skoro polnih šest let, odkar je izšel zakon o zaščiti delavcev, ki pooblašča ministra za socialno politiko, da sporazumno z ministrom trgovine in industrije uredi, po zaslišanju prizadetih zbornic, vprašanje delovnega časa ter odpiranja in zapiranja trgovin in obrtniških obratovališč. Polnih šest let čakamo, da se ta vprašanja uredijo, toda zaman. Vsi apeli javnosti so bili brezuspešni. Sicer so se med tem časom napravili nekateri poizkusi, da se reši ta vprašanja, toda doslej ni imel še noben poizkus uspeha. Po dolgem čakanju je sedaj ministrstvo za socialno politiko izdelalo v sporazumu z ministrom trgovine načrt nove uredbe za ureditev teh vprašanj in pretekli teden se je načrt že razpravljaval v Beogradu na anketi, ki jo je sklicalo ministrstvo za socialno politiko in katere so se udeležili zastopniki gospodarjev in nastavljenecov iz cele države. Uredba ne odgovarja željam in predlogom, ki so jih v tem oziru ponovno stavili gospodarski interesi in njih zastopniki. Nasprotno, uredba vsebuje trdote, ki bodo povzročile našim trgovcem, če se uzakonijo, dokaj težav in neprijetnosti. Pričakujemo pa, da se bodo pri definitivni redakciji načrta uredbe vsaj deloma upoštevali predlogi gospodarskih krogov in da se tako trdote načrta če ne popolnoma uglasijo, pa vsaj omilijo.

Anketa se je vršila dne 7. in 8. t. m. Vodil jo je pomočnik ministra za socialno politiko g. dr. Hočevar. Prisostvovali so ji tudi zastopniki ministrstva trgovine in industrije ter ministrstva notranjih zadev. Obravnavanja in vprašanja obratovanja ob praznikih se je udeležil tudi zastopnik ministrstva za prosveto. Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani je zastopal tajnik g. dr. I. Pless, Delavsko zbornico pa predsednik g. Terseglav in g. Jamnik. Poleg zbornice so bili na anketi tudi zastopniki Saveza hotelirjev in gostilničarjev, Zveze pekov, Zveze brivcev i. dr. Celokupno se je ankete udeležilo približno 40 zastopnikov iz cele naše države.

Če se izvzame razne manjše, ne bistvene izpremembe, ki so se predlagale tako od gospodarjev, kakor tudi od nameščencev, se je vršila debata v glavnem samo o nekaterih, načelno važnejših vprašanjih. Tako so zastopniki nameščencev ugovarjali določilo načrta, ki pooblašča velike župane, da v svojem delokrogu in v sporazumu z zbornicami uredijo odpiralni in zapiralni čas v okviru od 6. ure zjutraj do 8. ure zvečer poleti in od 7. ure zjutraj do 7. ure zvečer pozimi. Dasi je v načrtu določeno, da se mora odpiralni in zapiralni čas kriti z delovnim časom, ki je v uredbi določen za pomožno osebo dotične stroke, so zastopniki nameščencev bili mnenja, da bi tako določilo nudilo možnost izigravanja nameščenskih interesov. Zastopniki gospodarskih krogov so nasprotno izjavili, da je določilo umestno in praktično in da se v tem oziru s tekstom načrta v celoti strinjajo.

Glede trajanja delovnega časa so zastopniki gospodarskih krogov zahtevali, da se usvoji princip 10 urnega delovnika. Uredba pa naj bi predvidela izjeme, po katerih naj bi bil za posamezne stroke dovoljen izjemoma po naravi in teži posla tudi 8- oziroma 9-urni delavnik. Nameščenci so tu

zahtevali, da se naj uvede povsod princip 8-urnega delavnika.

Daljšo debato je izzvalo tudi določilo, po katerem bi smele biti tudi trgovine v krajih izpod 10.000 prebivalcev v nedeljah dopoldne 2 uri odprte. Zastopniki nameščencev, pa tudi zastopniki nekaterih trgovskih zbornic so zahtevali, da se uvede princip obveznega nedeljskega počitka v vseh krajih brez izjeme. Zastopnik g. dr. Pless je pri tem opozarjal na posebne prilike v Sloveniji, kjer je, zlasti v hribovitih krajih neobhodno potrebno, da se nudi konzumentom ob nedeljah, ko pridejo iz hribov v vasi in v trge k maši, prilika, da si morejo nakupiti obenem tudi življenske potrebščine. Zahteval je, da se to upošteva tudi v uredbi, ki naj bi dovolila, da bi smele biti v Sloveniji na deželi trgovine tudi ob nedeljah dopoldne vsaj 2 uri odprte.

Daljšo debato je izzvalo tudi vpraša-

nje ureditve obratovanja ob državnih in cerkvenih praznikih. Z ozirom na pripadnost prebivalstva po posameznih pokrajinah k različnim veram, je enotna ureditev tega vprašanja za celo državo nemogoča. Tudi med zastopniki gospodarskih krogov ni bilo v tem oziru soglasja. Zato bo o tem vprašanju končno sklepal ministrstvo trgovine in industrije, socialne politike in prosvete. Povdarjalo se je le, da bi naj bilo število obveznih praznikov čim manjše.

Končnih sklepov se seveda na anketi ni storilo. Zastopniki ministrstev so vse iznešene predloge sprejeli, a o njih bo definitivno sklepal minister za socialno politiko skupno z ministrom za trgovino in industrijo. Težko bi bilo že danes reči, kateri od iznešenih predlogov se bodo upoštevali, še težje pa predvideti, kdaj se bo uredba uzakonila. Ali ne bo mogoče ostalo to pot samo pri poizkusu?

Pobotniška (pol odst.) taksa od mezd telesnih delavcev.

Kakor smo že poročali, je Generalna direkcija davkov odločila, da ne podpisani sezname o mezdah, izplačanih telesnim delavcem, niso zavezani 1/2% taksi. Dotični razpis št. 136.501 ex 1927 od 1. februarja 1927 se glasi sledeče: »Na stavljeno vprašanje, ali morajo telesni delavci, zaposleni v privatnih podjetjih, plačevati takso po tarifni postavki 33. taksne tarife tudi, ako za prejem mezde ne izdajo nikakega potrdila, pojasnjuje Generalna direkcija davkov na podlagi čl. 43. zakona o taksah: Taksa po tarifni postavki 33. taksne tarife se plačuje za pobotnice ali potrdila, s katerimi se potrjuje prejem lastne

vsote ali predmeta, torej za listino o prejemu ali potrdilu. Ako takega potrdila ni, ni treba plačevati takse po tej tarifni postavki. Izjemo tega pravila tvori samo točka 4. člena 55. taksnega in pristojbinskega pravilnika, ki se pa nanaša samo na zasebne uradnike in nameščence, med katere se ne more šteti tudi telesnih delavcev. Potemtakem so telesni delavci dolžni plačevati takso po tarifni postavki 33. samo tedaj, ako dajejo potrdilo o prejemu svoje dnevsčine ali mezde. To pojasnilo se izdaje z naročilom, da se po njem ravna vse podrejene oblasti. Generalni direktor: Letica l. r. <

* * *

STROKOVNA RAZSTAVA ZA GOSTILNIČARSKO, HOTELSKO IN KAVARNARSKO OBRT OD 2. DO 11. JUNIJA 1928.

Uprava Ljubljanskega velesejma se je odločila, da svojemu letošnjemu velesejmu od 2. do 11. junija priključi še posebno strokovno razstavo za gostilničarsko, hotelsko in kavarniško obrt. Namen te razstave je, da pokaže zainteresiranim, kako naj izboljšajo svoje obrate, da bodo v vsem ustrezali zahtevam gostov, tako domačih, kakor tudi bolj razvijenih tujih. Tujski promet v naši državi vedno bolj narašča. Vendar samo krasote naših dežel tujcem niso dovolj, oni hočejo tudi udobja in prvovrstne postrežbe, kar vse jim pri nas še ne nudimo v toliki meri kot v drugih državah in na kar so oni navajeni. Zato je korist te prireditve na dlani. Razstava bo nudila najmodernejše na tem polju, nove strokovne izume Avstrije, Češkoslovaške, Nemčije in ostalih držav. Inozemstvo razstavi pretežno stvari, ki se pri nas ne izdelujejo. Kot razstavljalci pridejo torej v poštev tudi naše domače tvrdke, ki spadajo v eno ali drugo sledečih skupin:

- I. Kuhinje in oprema kuhinj.
- II. Konserviranje živil.
- III. Pohištvo.
- IV. Oprema točilnic.
- V. Svetlobna tehnika.
- VI. Kurjava, zračenje, hlajenje.
- VII. Kurilna tehnika.
- VIII. Pralni in snažilni pripomočki.
- IX. Oprema kopalnic in stranišč.
- X. Samopreskrba z vodo, plinom, elektriko, naprave.

- XI. Vrtovi, igrišča, garaže.
- XII. Kletarstvo.
- XIII. Organizacija strokovnega knjigovodstva in zaračunavanja.
- XIV. Knjige, tiskovine, plakati in slično.

Tvrdke, ki se zanimajo za to posebno prireditev, naj se prijavijo uradu Velesejma v Ljubljani.

* * *

ZAKON O NEPOSREDNIH DAVKIH.

»Službene Novine« od dne 8. februarja 1928 priobčujajo zakon o neposrednih davkih, katerega je sklenila Narodna skupščina dne 7. februarja 1928. Zakon predvideva sledeče davčne vrste: semljiški davek, hišni davek, davek na podjetja, obrti in samostojne poklice (pridobnina), davek na rente, davek na dobiček podjetij, zavezanih javnemu polaganju računov (davek družb) in davek na nesamostojno delo in poklice (nameščenski davek). Davki po tem zakonu se prično odmerjati in pobirati od dne 1. januarja 1929, samo določila o davku na donos iz nesamostojno delo (službeni prejemki) stopijo v veljavo že dne 1. aprila 1928.

* * *

KONVERTIRANJE REGISTRIRANIH GALIŠKIH DEZELNIH ZADOLŽNIC.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani opozarja vse lastnike navedenih zadolžnic, da morajo v svrhu konvertiranja poslati te obligacije čimprej na naslov: »Izba Skarbowaz, Lwów (Poljska). Rok za zameno 5% galiških obligacij je podaljšan do 30. junija 1928.

Inozemske avtomobilne zveze in Slovenija.

Pri Zvezi za tujski promet se je vršil v nedeljo, dne 12. februarja 1928 informativni sestanek, katerega so se udeležili inspektor ministrstva za trgovino g. dr. Žižek, načelnik g. dr. Marn, za ljubljanski oblastni odbor g. dr. Adlešič, delegat mariborskega oblastnega odbora g. Gračner, tajnik Zveze za tujski promet g. J. Pinar, in tajnik Zbornice TOI g. Ivan Mohorič.

Inspektor g. dr. Žižek je otvoril razpravo in poročal, da je ministrstvo zunanjih zadev izrazilo ministrstvu trgovine željo, da se od odeska za turizem pošlje v Cortina d'Ampezzo na mednarodno konferenco za turizmo delegata naše kraljevine. Za delegata je določen on in želi predno odpotuje čuti mišljenje interesiranih krogov glede aktiviranja mednarodnih avtomobilnih zvez. V pondeljek, dne 13. se bo vršila tozadevna konferenca tudi v Zagrebu. Kakor je iz vabila razvidno, bi prišle za Slovenijo v poštev proge Gorica—Ljubljana; Ljubljana—Jezerko—Velikovec; Kranjska gora—Celovec (Beljak; Zagreb—Rogaška Slatina—Maribor—Gradec itd. Povdarja, da pri nas vprašanje sistema organizacije avtomobilnih zvez še ni regulirano, smatra pa, da bi za naše prilike najbolje odgovarjal mešan sistem tako, da bi bila poleg privatnih interesentov in samoupravnih teles na podjetjih zainteresirana tudi država. Odssek za turizem namerava v tem oziru sestaviti predlog, da se pooblasti v finančnem zakonu ministrstvo trgovine in industrije, da bi smelo vprašanje urediti potom uredbe v navedenem smislu. Nato poroča, kako je to vprašanje rešeno v Avstriji, v Švici in v Italiji in kakšno je razmerje med posameznimi skupinami interesentov. Povdarja, da je predmet razgovora na sestanku zgolj aktiviranje turističnih linij, ne pa rednih celoletnih potniških prog.

Z ozirom na ta ekspeze je tajnik zbornice TOI g. Ivan Mohorič izjavil, da naj država v prvi vrsti revidira svoje stališče glede avtomobilnega prometa sploh in glede avtomobilnih linij pa posebej. Država z visokimi taksami ta promet podražuje, ker se mora poleg trošarine na bencin, visoke carine na pnevmatike in 20% carine na avtobuse plačevati še letna državna taksa in sedaj v novem času poleg tega tudi oblastne davščine. Nasprotno pa za državne ceste ne skrbi in je njih stanje sedaj jako slabo. Treba je spraviti te ceste z enkratnim temeljitim popravilom v tako stanje, da bi odgovarjale zahtevam razvoja modernega avtomobilizma, poleg pa je treba, da se za vzdrževanje rednih prog dajo gotove koncesije, ki bi obstojale v tem:

1. da se določi nižja državna taksa za taka vozila,
2. da se oprosti bencin, ki služi v te svrhe, državne trošarine.
3. da se zniža uvozna carina za vozila in pnevmatike, ki služijo javnemu prometu, dokler jih ne izdelujemo v naši državi. —

Nadalje je g. Mohorič poudarjal, da je dejstvo, da iz Ljubljane v smeri proti Italiji nimamo še nikake redne avtomobilne proge in da tudi ne izgleda, da bi se mogla osnovati, ker imamo v Italiji po železnici jako dobre zveze, ki popolnoma zadostujejo sedanjemu prometu in ker Italija sedaj

potniški promet s svojimi policijskimi predpisi ovira. Treba bi bilo na mednarodni konferenci zahtevati, da Italija svoje tozadevne predpise omili. Za avtobusno linijo v Vipavo bi bilo sicer mnogo interesa, toda sedanji vozni red iz Postojne v Gorico je zelo neprikladen. Bilo bi treba vpeljati še eno jutranjo traso z odhodom iz Postojne ob ca. 9. uri in prihodom v Gorico ob 11. ter povratkom iz Gorice v Postojno ob 6. uri popoldan, da bi bila dana zveza na brzovlak proti Ljubljani. G. Mohorič je tudi opozarjal, da ni predvidena v programu pritegnitev Bleda v avtomobilni promet turistovskih prog, kakor tudi ne Ljutomera in Slatine - Radencev proti Radkersburgu in Gradcu.

Inspektor Žižek je nato izjavil, da so zainteresirani iz Italije in Avstrije že vložili prošnjo za odobritev rednih poletnih prog do Ljubljane odnosno do Maribora, da pa zadeva še ni rešena, ker stoji ministrstvo na stališču, da se morajo take mednarodne proge zasnovati samo na podlagi načela reciprocitete tako, da vozi v vsaki smeri po ena garnitura iz vsake pogodbene države.

Za oblastni odbor je izjavil gosp. dr. Adlešič, da se tudi Ljubljanski oblastni odbor peča dalje časa z vprašanjem aktiviranja stalnih avtobusnih prog, vendar še ni zavzel definitivno o tem vprašanju stališča, ker so vložili invalidi prošnjo za koncesijiranje stalnih avtobusnih prog v ljubljanski okolici, iz katerih bi se s časom razvile tudi daljne proge. Smatra, da je treba graditi hišo ne od strehe, marveč od tal in da je treba počakati z vprašanjem mednarodnih priključkov, dokler ne bo notranje omrežje prog razvito. G. Gračner iz Maribora je izjavil, da obstoja za linijo Maribor—Gradec interese tudi v Mariboru in da upa, da bo v kratkem aktivirana, dočim proti Koroški ni izgleda za vzpostavitev, ker so morali še domačo zvezo po Dravski dolini opustiti.

DRŽAVNO POSPEŠEVANJE EKSPORTA NA OGRSKEM.

Ogri nameravajo ustanoviti eksportno centralo; družbo bodo opremili z glavnicami enega milijona pengö, k čemur pride še pol milijona pengö kot podpora vlade. Namen družbe je v prvi vrsti organizacija eksporta, zlasti poljedelskih pridelkov. Na načrtu so udeležene menda tudi nekatere države spodnje donavske kotline. V tej zvezi govorijo o ustanovitvi gospodarskega bloka dolonje-donavske države kot protiutež proti monopolnemu gospodarstvu srednjeevropskih držav. Ena najvažnejših podružnic naj se ustanovi v Beogradu. Podpora vlade v znesku pol milijona pengö je sprejeta že v proračun leta 1928/29. Ustanovitev take organizacije pozdravljajo vsi gospodarski krogi prav toplo.

OBVEZNO SIGNIRANJE HMELJA.

Pravilnik o obveznem signiranju hmelja, katerega je v osnutku sestavilo ministrstvo poljedelstva in voda, en del trgovcev in producentov odločno odklanja, češ da se hoče s tem pravilnikom ustvariti monopolni položaj gotovim krogom. Z uveljavljanjem obveznega signiranja hmelja bi se nudilo možnost monopolu, da to signiranje vrši po svojem preudarku, da prodajo celokupnega našega hmelja osredotoči v svojih rokah in da napram inozemstvu kot kupcu našega hmelja fungira kot posrednik. Iz teh razlogov je namerna uveljavljenega pravilnika izzvala precejšen odpor in proteste. Spričo deljenih mnenj o umestnosti pravilnika se je ministrstvo poljedelstva in voda odločilo, da skliče širšo konferenco interesentov. Ta konferenca se vrši že dne 15. februarja t. l. Se le po tej konferenci, ko ministrstvo izčrpno ugotovi mnenje interesentov, bo ministrstvo končno odločilo vprašanje obveznega signiranja hmelja.

Razširjajte »Trgovski list«!

Italijanske finance.

Za naše razmere zanimiva je primerjava, kako se je v Italiji postopalo pri inozemskih posojilih, preden je prišlo do stabilizacije valute. V tem pogledu priobčuje »Berl. Tageblatt« interesantno poročilo iz Rima, ki med drugim navaja sledeče:

Ena prvih posledic stabilizacije lire je bila ukinitve zapore za inozemska posojila in izprememba kontrole posojil, ki je bila uvedena koncem leta 1925. Italija je kot industrijsko mlada država, ki razpolaga le z omejenim kapitalom, navezana na finančno pomoč inozemstva, da more dati svojemu gospodarstvu možnost večjega razmaha. Pri najemanju inozemskih posojil pa se v Italiji postopa jako previdno. Značilno je, da je bila takoj po zaključku pogajanj radi vojnega dolga z Ameriko uvedena splošna koncesijska dolžnost za inozemska posojila (10. dec. 1925). Ta kontrola se je doslej izvajala jako strogo. V juniju prošlega leta, ko je dotok inozemskega kapitala pognal liro preko njene »obrambne višine«, je dovedla do popolne zapore. Dovoljenja za najetje novih inozemskih posojil se niso več izdajala. Ko pa je nastopila stabilizacija lire, je ta omejitev padla. Kontrola posojil pa je ostala, četudi v dokaj omiljeni obliki.

Nova določila o kontroli nad inozemskimi posojili vsebuje dekret z dne 5. januarja 1928. Po tem dekretu mora vsaka javna korporacija, pa tudi vsako privatno podjetje, ki namerava najeti kakršnokoli inozemsko posojilo, dobiti preje dovoljenje finančnega ministrstva. V prošnji mora dokumentarčno izkazati namen posojila in dogovorjene pogoje. Dovoljenje se ne zahteva za diskontiranje trgovskih menic, za otvoritev bančnega kredita in za dovolitev plačilnega odloga pri nakupih blaga, ako ne presega roka enega leta. Dovoliti se morejo samo taka inozemska posojila, ki služijo produktivnim namenom v interesu narodnega gospodarstva ali zamorejo izboljšati delavni trg, dvigniti izvoz ali pospeševati proizvodnjo takih predmetov, ki bi jih bilo sicer treba uvažati. Finančni minister more podvzeti vse potrebno, da zabrani, da bi dotok inozemskega kapitala motil domač denarni trg.

Italija je v zadnjih dveh letih najela skupno okroglo 374 milijonov dolarjev inozemskih posojil. Od tega odpade 100 milijonov na državo (Morganovo posojilo), 60 milijonov na Milan in Rim in 214 milijonov dolarjev na industrijo. Pretežni del industrijskih posojil odpade na hidroelektrična podjetja. Industrija vodnih sil sama je prejela 147 milijonov dolarjev, t. j. 70 odstotkov. Italija je v zadnjih letih s posebno energijo delala na zgradbi svojih vodnih sil. Premoga v deželi ni in Italija skuša na ta način doseči, da postane neodvisna od dobave inozemskega premoga. Izdelani so bili velikopotezni projekti, ki zahtevajo tako velika sredstva, kakor jih v lastni državi ni mogoče dobiti. Tu je priskočila na pomoč Amerika, ki je v veliki meri pomagala tudi pri stabilizaciji lire in ki kaže vedno večji interes na italijanskem gospodarstvu.

Italija je financirala svoja inozemska posojila v glavnem z obligacijami ter je morala prevzeti deloma jako težke pogoje. Če je danes v položaju, da more dobiti večja inozemska posojila v obliki prenosa akcij, pomeni to velik korak naprej. Seveda se pri tem zahteva, da inozemska udeležba na kapitalu ne postane premočna in da ne nastopi denacionalizacija. Proti temu ima vlada uspešno sredstvo v kontroli posojil. V inozemsko finančno pomoč se stavijo velike nade in obeta se od nje najmanj znatnoboljšanje gospodarskega položaja, ki je še vedno jako slab.

ČEHOSLOVAŠKE INSOLVENCE V LETU 1927.

Število velikih insolventov sicer ni dosti padlo, ker znaša število 30 napram 40 v letu 1926. Pasiva pa so porasla za 35 milijonov (od 130 na 165 mil. Kč.). Razveseljivo je, da ni prijavilo insolven-

ce niti eno veliko industrijsko podjetje. Število poravnjav je znašalo 2221 napram 2283 in skupna pasiva 675 milijonov Kč napram 755 milijonom v letu 1926. Celotna zadolžitev je znašala 333 milijonov Kč. napram 375 mil. Kč. v letu 1926. Pri konkurzih je poraslo število za 16 (454 proti 438), celotna pasiva pa so za 34 mil. Kč. manjša. Prezadolžitev znaša 42 mil. Kč. napram 60 mil. Kč. v letu 1926. Splošno se da reči, da je znašalo število falimentov v letu 1927 2705 napram 2754 in celotne obveznosti 915 mil. Kč. v letu 1926, kar je pač zadovoljivo znamenje za čehoslovaško gospodarstvo v letu 1927.

PRIDOBIVANJE NEPREMIČNIN OD STRANI INOZEMCEV V AVSTRIJI.

V Avstriji smejo inozemci pridobivati nepremičnine pod istimi pogoji, kakor jih smejo Avstrijci pridobivati v dotični državi. Izveden je torej v tem oziru dosledno recipročni princip. Ako se koncem tekoče proračunske debate v naši državi dejansko ukinejo vse omejitve v obmejnem pasu 50 km od strani inozemcev, bodo od tega časa dalje tudi naši državljani mogli pridobivati nepremičnine v Avstriji brez vsake omejitve.

POLJAKI PROTI IMPORTU LUKSUZNIH PREDMETOV.

Ena prvih zakonskih predlog, ki jih bo predložila poljska vlada novemu sejmu, bo vsebovala načrt progresivnega davka za luksuzne predmete. Davek naj obsega svileno blago, kosmetične pred-

mete, parfume, sladkorne izdelke, vina, ribe v olju, orehe, fige, datlje in drugo tako sadje razen citron in oranž, dalje luksuzno galanterijsko blago, avtomobile itd. Davek, ki ga bo moral plačati direktni uvoznik naknadno v razmerju z vrednostjo importiranih predmetov, znaša 5% pri vrednosti 100.000 zlatov, 7½% pri vrednosti 200.000 zlatov, 10 odstotkov pri 300.000 zlatov itd. Zakon bi stopil v veljavo s pravomočnostjo, segajočo nazaj do 1. januarja 1928. Nekoč smo v daljšem članku o gospodarstvu Poljske pisali, da je ravno nakupovanje luksuznega blaga eden prvih činiteljev, da poljska trgovska bilanca ni taka kot bi bila lahko.

TRGOVINA S PREMOGOM V NEMCIJI LETA 1927.

Izvoz premoga iz Nemčije je lani v primeri z letom 1926 zelo nazadoval, uvoz se je pa izdatno dvignil, razvoj, ki so ga vsled končanega premogovnega štrajka na Angleškem že pričakovali. Skupni izvoz črnega premoga, rjavega premoga, koksa in briketov je dal skupaj z reparacijskimi dajatvami lani vrednost 890½ milijona mark, leta 1926 1164,7 mil. mark, leta 1925 pa 745,8 mil. mark. Lanski uvoz je znašal po vrednosti 145½ mil. mark, za 61,4 mil. mark več kot leta 1926 in za 27,3 mil. mark manj kot leta 1925. Če primerjamo lanski uvoz z lanskim izvozom, vidimo, da je bil eksport še zmeraj za celih 745 mil. mark večji kot import; to je pa več kot ves naš izvoz.

Albin Ogris:

Vloga družb z o. z. v slovenskem gospodarstvu.

(Konec.)

4. Iz nizke povprečne glavnice lahko vnaprej sklepamo, da se pretežna večina naših družb najbrž zelo približuje čisto personalnemu tipu trg. družb in da bo med njimi le malo kolektivističnih in kapitalnih, katerim je glasom motivov bila pri nas namenjena dr. z o. z. Naše gradivo prikazuje v tem pogledu vrzeli, toliko pa se da reči, da je po stanju koncem 1. 1926 oz. po stanju ob likvidaciji že ne več obstoječih družb odpadlo na družbe

z 1 zastopnikom	ca. 6%
z 2 družabnikoma	ca. 56%
s 3 družabniki	ca. 23%
s 4 družabniki	ca. 8%
s 5 družabniki	ca. 2%
z več ko 5 družabniki	ca. 5%

vseh družb.

Družabniki so pogostoma sorodniki, dediči le z pičlo izjemo, po navadi so progi. Značilna je hitra izmenjava družabnikov, njih pestra pripadnost raznim slojem in poklicom, padanje členstva tekom družbinega obstoja in neurejenost razmerja; one so pravi »Schmerzskinder« finančne uprave.

5. Kar se tiče števila zaposlenih delovnih sil, so v njih pretežnim delom ali zaposleni družabniki sami ali pa zaposlujejo kakšno pisarniško moč, kvečjemu 1—3 pomožne sile, čestokrat dninarje. Družbe, ki zaposlujejo več nego 10 oseb, so maloštevilne. Isto velja glede prostorov in strojne opreme. Dosti je družb, ki sploh nimajo lastnega lokala oz. ga imajo na stanovanju enega iz družabnikov ali pri kakšnem drugem podjetju. Po navadi se družbe, ki se bavijo s komisijskimi, posredovalnimi in čisto kupčijskimi posli, zadovolje z enim samim prostorom ali imajo poleg še kakšno shrambo za zaloge, ako skladišče ni že nastanjeno v pisarni. K te vrste družbam spadajo tudi nekatere take, ki se bavijo s produkcijo. Javeljno bo mnogo pomote, ako na podlagi rabljenega gradiva trdimo, da je prišteti tri četrtine obratov, ki jih imajo naše dr. z o. z., k maloobratom in k »priliko-vice« obrti. Isto velja glede opreme z motornimi pogonskimi silami. Obratna zaostaja še za glavnično; mnogokrat obstoji iz bančnega oz. hranilničnega kredita, dovoljenega proti osebnemu jamstvu kakega družabnika ali na ta način, da je denarni zavod sam pristopil kot družabnik (ako družba

že izpočetka ni prava bančna kreacija), da tako lažje kontrolira porabo dovoljenega kredita. Družbe same so po pretežni večini kredita itak nezmožne.

6. O poslovnih uspehih je naše gradivo seveda najbolj pomanjkljivo in to čim manjše so družbe, tim bolj; zato navajamo le podatke iz računskih zaključkov poslovnega leta 1925 onih 24 družb, ki imajo 250.000 Din presegačo glavnico. Njih premoženjsko stanje je koncem 1. 1925 bilo naslednje:

Aktiva	
Investicije	67,564.381 Din
Prometna sredstva:	
a) zaloge	28,063.989 Din
b) dolžniki	31,665.376 Din
Pasiva	
Glavnica	21,578.500 Din
Rezerve	1,141.168 Din
Upniki (posojila)	115,783.429 Din
Skupni dobiček 4 družb znaša	203.486 Din
Skupna izguba 20 družb znaša	12,350.665 Din

Presežek izgub 12,147.179 Din

Rezerve izkazuje 6 iz gorenjih 24 družb; 73% skupnega dobička odpade na eno samo družbo; rezerve so s 77% specialne, knjižne rezerve, tihe rezerve utegnejo nekoliko presežati javne. Neugodnih bilančnih uspehov — iz katerih ne sledi ničesar glede dohodkov družabnikov — je v zadnjih treh letih kriva predvsem prekomerna zadolžitev. Pasivni obrestni saldi gorenjih 24 družb vseh, ki so poslovale 1. 1925 in so imele glavnico preko 250.000) znašajo po bilancah leta 1925 namreč 7,985.553 Din, t. j. 37% glavnice; skupni davčni izdatki (s kolki in pristojbinami vred) znašajo 981.721 Din, t. j. 4-5% glavnice; pri tem ni pozabiti, da so vse te družbe podvržene posebni pridobnini, medtem ko plačujejo vse druge le občo pridobnino, ki je do 1. 1926 bila tako neznatna, da kot režijska postavka sploh ni mogla igrati prav nikake vloge.

7. Še ena iz značilnih potez naših povojnih družb z o. z. bodi omenjena, njih razmeroma kratka življenska doba, zlasti onih, ki niso zasnovane na zadostni materialni substanci. Do konca 1. 1926 jih je stopilo v likvi-

dacijo — oz. kar je gospodarsko taisto — se je uvedla prisilna poravnava ali se je proglasil konkurz nad 96 družb. Njih skupna glavnica znaša ca. 3.200.000 zl. Din. Predprevrtnih družb je med njimi 10 s skupno glavnico 605.000 zl. Din. Sedem družb s skupno glavnico 1.463.200 zl. Din se je preosnovalo v delniške družbe. V konkurz je prišlo 9 družb, ta se je v treh slučajih odpravil, ker ni bilo kritja za stroške postopanja; verjetno je, da iz tega razloga v nekaterih slučajih sploh ni prišlo do proglasitve konkurza. Odstotek likvidiranih je pomemben, ker spadajo te družbe razven par izjem po svoji registraciji v dobo 1919—1923. Mnoge družbe obstoje le še na papirju. Tako odpadejo povojne dzoz. po svojem sedežu z 255, t. j. s 66% na Ljubljano in Maribor, koncem l. 1926 pa jih je izmed teh poslovalo le še 114, t. j. 44,7%.

8. Smotru, kateremu so družbe z o. z. po svojem postanku bile namenjene, ustrezajo one izza prevrata le deloma, na vsak način veliko manj, nego se je pričakovalo. Ob izpremenjenih gospodarskih pogojih je prvotna funkcija se umaknila deloma drugim, se pravni predpisi porablajo za namene in dejanska stanja, na katere zakonodajalec ni mislil.

Da bi mogli presoditi, kakšen pomen imajo v splošnem družbe z o. z. v slovenskem gospodarstvu, bi morali nabrati še gradivo o množini in kakovosti blagovnih oz. storitvenih vrednot, ki so jih ustvarile, in o vseh onih mnogosmernih gospodarskih dejstvih, ki so jih v celotnem gospodarstvu posredno in neposredno povzročile (zaposlitev in dohodki njih delovnih sil, delež na stavbenem gibanju, zaposlitev železnic, odvetnikov, notarjev in drugih posredovalcev in organizacijskih činiteljev v gospodarstvu, njih potrošnja proizvodnih in potrošnih sredstev itd.). Pa tudi s tem bi se končni sklepi težko-da popravili in bi njih narodnogospodarska bilanca postala le še nepreglednejša.

Na vsak način je treba priznati, da so se v nekaterih poyojnih družbah z o. z. zaposlili domači kapitali in domače delovne sile ugodno in da je organizatorična moč te družabne oblike omogočila nekatera solidna domača podjetja oz. nove panoge na našem ozemlju, ki jih po vseh izgledih čaka lepša bodočnost. Za narodno gospodarstvo, kakor je naše, ki mora varčevati s kapitali, je ugodno, ako se oni kapital, ki se boji neomejenega jamstva javne trgovske družbe, ali nima zaupanja v efekte ali se ogiblje dragemu aparatu in visoki obdačbi deln. družb, more neposredno produktivno udeležiti v družbeni obliki, ki dovoljuje iste uspehe z zmanjšanim rizikom. Mi pa moramo tudi v marsičem začeti še le eksperimentirati in je za to dobro, da se v takih poskusih ne vežejo preznatni deli narodne imovine. Podjetja, ki se jim posreči dobro uspeti v obliki dzoz, se razvijajo gospodarsko itak v smeri delniških družb in se v to obliko prej ali slej preosnove.

Tem aktivnim postavkam pa stoji naproti nekaj dosti pasivnih. Ugodnosti, ki jih nudi ta organizacijska oblika, povzročajo mnogo neekonomičnega razpolaganja z delom narodne imovine in odvajajo delovne sile v smeri, v kateri jih ne čaka gospodarsko koristna stalnost zaposlitve in v katerih se ob danih pogojih in s ponavadi prepričljivi sredstvi ne da ustvariti primernih novih vrednot. Tudi se potom dzoz uveljavljajo radi pojavi, glede katerih trajno nobeno narodno gospodarstvo ne more ostati brezbrizno; naj omenim le relativno previsoko število samoimetniških »družb« (družb z enim samim družabnikom), nastalih, kakor izgleda, dostikrat namenoma na ta način, da ostali družabniki sporazumno izstopijo, tako da pripade končno celo podjetje poedincu, ki uživa napram vsem drugim konkurentom prednost omejenega jamstva, ravnanje, ki po gospodarskem učinku, in svojem bistvenem pojmu meji že tesno na umazano konkurenco; po francoskem in bolgarskem pravu so take družbe (one man companies) kratkoma-

prepovedane. Prav isto velja seveda glede »družb«, v katerih igrajo vsi družabniki razven enega vlogo slamnatih mož; stvar se kaj hitro pojasni, kadar jih finančna uprava prime za dohodnino (razdeljeni dobiček). Nadalje so mnoge dzoz v gospodarskem pogledu le podružnice, hčerska podjetja inozemskih, zlasti avstrijskih podjetij, ki jim dajajo proti proviziji surovine v predelavo, jim preskrbe opravilo in razpolagajo sploh v njih definitivno; na ta način se po ovinkih kaj lahko obidejo carinske in druge ovire. So končno tudi družbe, osnovane od ljudi, ki o predmetu obrata ne morejo imeti pravega pojma in še manj strokovne zmožnosti, in takšne, ki se ustanove le radi skrivalice, zato da se nekaterniki izmaknejo upnikom: od tistih ljudi se ustanovi ena dzoz za drugo, ob likvidaciji nasledujoča družba kupi opravilo in prevzame predmet obratovanja in še osobe. Razven navedenega posluži dzoz še za raznolike druge slučaje, ki so včasih izven meje resnega gospodarskega podjemanja (n. pr.: da bi se preživljal, si izposodi dijak manjšo vsoto od sorodnikov in z njimi kot družabnik osnuje dzoz).

Neoporečno je na vsak način, da je ob današnjih gospodarskih razmerah dzoz reforme potrebna: v katerih smereh in zakaj, o tem vlada edinost le v nekaterih glavnih načelih. Ko se bode izvedla reforma tudi na našem ozemlju, na noben način ne bo kazalo poseči k tako radikalnim sredstvom kakor avstrijska novela k II. poglavju zakona o osebnih davkih iz l. 1924, kajti za naše gospodarske razmere je ta družbena oblika potrebna in koristna, temveč se bo le ozirati na specifične plati v strukturi našega gospodarstva, t. j. zadevne predpise bode treba preformulirati tako, da se zlorabljanje dejanski zabrani in upnikom nudi več garancij, obenem pa se s preozkoskrbnimi zahtevami ne utesni iniciativa družabnega pridobitnega prizadevanja. Ravno v tej težki nalogi se bo izkazala umetnost zakonodajalca.

Trgovina.

Kdo dobavlja za Dunaj prašiče? Na dunajski trg je došlo v mesecu decembru 1927 v celoti 64.278 živih prašičev, od teh 63.071, torej 98% iz inozemstva. Inozemski dotok se razdeli sledeče: Poljska 32.489, Jugoslavija 15.580, Rumunija 15.580, Ogrska 3587 in Rusija 63. Avstrija sama je poslala na trg samo 1003 prašiče.

Rusija izvažata premog. Po podatkih trgovskega komisarijata je izvozila Rusija leta 1913 974.400 ton črnega premoga in antracita, lani pa 433.000 ton. Donska kotlina izvažata premog v prvi vrsti v Turčijo, Grčijo, Italijo in Francijo, Daljni vzhod pa na Kitajsko, Japonsko in za preskrbo vzhodnokitajske železnice. Zelo se je dvignil tudi eksport soli, na trikratno predvojno višino; najboljši odjemalni trgi so v Perziji in v baltičkih državah. Skupna vrednost produktov rudniške industrije — brez petrolejske industrije — ki so jih v preteklem gospodarskem letu eksportirali, je znašala 39.500.000 rubljev; leta 1926 so eksportirali za 32.100.000 rubljev. Prirastek je 23 odstoten.

Industrija.

Italijanska industrija v Bolgariji. Iz Sofije se poroča, da je bila oddana izdelava velikega dela sofijskega vodovoda za pol milijarde levov neki italijanski tvrdki. Italijanski tisk smatra to za velik italijanski uspeh, osobito ker je s tem izpodbita nemška konkurenca na Balkanu.

Ustavitev daruvarske steklarne. — Obratovanje daruvarske steklarne, ki lahko proizvaja letno okrog 200.000 kvadratnih metrov namiznega stekla in zaposluje 80 delavcev, počiva že celo leto. Dasi so strojno opremo v prošlem letu deloma modernizirali, vendar ni pričakovati, da bi se v kratkem obnovilo obratovanje, ker je položaj v industriji namiznega stekla jako slab. Interesantno je, da dobijo veletrgovci s steklom namizno steklo iz Čehoslovaške baje ceneje, kakor bi jim ga mogle dobaviti tukajšnje tovarne.

Rudarska in plavžarska produkcija Rusije. V letih 1925/26 je dosegla ruska produkcija v premogovnikih 83%, v petrolejskih vrelcih 90%, produkcija surovega železa 53%, martinskega jekla 68 odstotkov, valjanega železa 64% predvojnne količine. V tem času se je pridobilo 24 milijonov ton premoga in 8 milijonov ton petroleja, več kot 2 milijona ton surovega železa, skoro 3 milijone ton martinskega jekla in čez 2 milijona ton valjanega železa.

Produkcija surovega železa v Avstriji. Zveza montanske, železne in strojne industrije Avstrije ceni v pravkar izišlem letnem poročilu produkcijo surovega železa v lanskem letu na 435.404 ton; leta 1926 jih je bilo 332.863; produkcija surovega jekla je znašala 560.000 ton, leto prej pa 437.666 ton. Kakor vidimo, sta bili obe lanski številki dosti višji kot predlanski, kar je znak zboljšane domače konjunktore.

Davki in takse.

Odmera občne pridobnine za politični okraj Radovljica. — Davčno okrajno oblastvo v Radovljici objavlja, da so odmerni izkazi o kontingentni občni pridobnini za davčne družbe II., III. in IV. razreda za priredbeno dobo 1928/29 oziroma za davčno leto 1928, dalje za družbe z omejeno zavezo in o začetnem predpisu na nekontingentirani občni pridobnini v času od 1. do 15. marca 1928 razgrnjeni pri davčnem okrajnem oblastvu v Radovljici ter pri županstvu davčnim zavezancem na vpogled.

Znižanje obrestne mere v Rumuniji. V izvajanju akcije za znižanje obrestne mere je direkcija rumunske Narodne banke odredila, da za zasebne banke, ki bi dajale več kot 12% obresti, od sedaj dalje ne bo predlagala vladi nobene rediskontnega kredita več.

Rumunski proračun za tekoče leto 1928 je izenačen z 38.850 milijoni lejev. Med dohodki vidimo na prvem mestu posredne davke v znesku 15,2 milijard, nato državne monopole s 7½ milijardami, neposredne davke s 7,2 milijardami in kolke s 3,6 milijardami. Med izdatki je na prvem mestu finančno ministrstvo s 14,7 milijardami; sledi mu vojno ministrstvo s 7,8 milijardami in naučno ministrstvo s 4,7 milijardami!

Carina.

Carinski prejemki. V tretji desetini meseca januarja 1927 je prejela na pobrani carini centralna carinska blagajna v Beogradu Din 8.894.346—, v Zagrebu Din 12.118.797—, v Ljubljani Din 10 milijonov 51.552—, v Novem Sadu Din 7.253.305—, v Dubrovniku Din 4 milijone 252.171—, v Skoplju Din 1 milijon 834.315— in v Splitu Din 1 milijon 978.390—, skupaj Din 46.382.876—. Celotni donos carine v mesecu januarju t. l. je znašal Din 113.058.870—, od 1. aprila 1927 do 31. januarja 1928 pa Din 1398.610.557—, to je za Din 13 milijonov 556.092— manj, nego je bil ta donos za navedeno dobo proračunjen.

Promet.

Grško trgovsko brodovje. 1. jan. 1927 je štelo grško trgovsko brodovje 486 parnikov, med njimi 123 potniških. Skupna tonaža je znašala 953.000 ton. Tekom leta se je dvignilo število enot na 501, tonaža pa na 1.052.000 ton; glede enot je prirastek 3,2-odstoten, glede tonaže pa 12-odstoten. Vrh tega ima Grčija nakupljenih še 25 parnikov, s tonažo 90 tisoč, ki vozijo sedaj še pod tujo zastavo. Jadrnic ima Grčija 730, tonaža ca. 60 tisoč ton.

Iz naših organizacij.

Zveza trgovskih gremijev in zadrug za Slovenijo v Ljubljani objavlja: Minister trgovine in industrije je izdal sledečo naredbo z dne 31. oktobra 1927, VII 3. mr. 231, toč. 1: »V bodoče se ne smejo sprejemati v izučenje obrti in trgovine nepismeni učenci, temveč imeti morajo dovršeno ljudsko šolo. — V kolikor pa obstojajo učenci, ki so bili sprejeti v obrt in trgovino, ne da bi bili pismeni, se morajo tekom učne dobe zasebnim potom naučiti pisati. V nasprotnem slučaju namreč ne bodo proglašeni za pomočnike, ako ne postanejo učenci obrtno-trgovske šole.« — V skladu z navedeno naredbo naj posamezni gremiji izpopolnijo zadržna pravila in pravilnike

o vajeniških in pomočniških preizkušnjah.

Oblastni davki na alkoholne pijače. Sreski gremij trgovcev v Celju je v zadnjem času prejel razna vprašanja, kako bo oblast pobirala davke na alkoholne pijače. Gremij se je v stvari obrnil na Zbornico TOI in prejel nastopno obvestilo: »Na dopis z dne 9. januarja 1928, štev. 70/28 poročamo, da je oblastna skupščina mariborske oblasti z dne 22. decembra 1927 sklenila za delno kritje proračuna v l. 1928 pobirati:

- a) 100% doklado k državni trošarini na žganje, rum in likerje;
- b) 100% doklado k državni trošarini na pivo;
- c) 50% doklado k državni trošarini na vino in
- č) 100% doklado k državni trošarini na špirit.

Te doklade se poberejo glasom sklepa od dne 1. januarja 1928. Oddelki finančne kontrole morajo popisati na dan, ko stopi ta odredba v veljavo, zalogo vkletenih pijač ter takoj pobirati oblastno doklado. O pobiranju doklade predpiše oblastni odbor poseben pravilnik. Do sedaj se to po naših informacijah še ni zgodilo, dobili pa smo, ob priliki ustne intervencije, zagotovilo, da se bo ta pravilnik gibal v okviru določil pravilnika ljubljanske oblasti, katerega je objavil »Trgovski list« v številki 2. od 5. januarja 1928. — Načelstvo.

Uradni dan »Sreskega gremija trgovcev v Celju« za člane trgovce v sodnem okraju Rogatec se vrši v sredo, dne 15. februarja t. l. in sicer od 9. do 12. ure dopoldne v Rogatcu v posebni sobi hotela Sporn in od 2. do 5. ure popoldne v Rogaški Slatini v občinski posvetovalnici. — Načelstvo.

Ljubljanska borza.

Tečaj 10. februarja 1928	Povpreševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h gold.	22:90	22:96
Berlin 1 M	13:57	13:60
Brusel 1 belga	—	7:928
Budimpešta 1 pengő	—	9:9508
Curib 100 fr.	1098 50	1096 50
Dunaj 1 šilling	8:0028	8:0325
London 1 funt	277:03	277 83
Newyork 1 dolar	56:80	57:—
Paris 100 fr	222:77	224:77
Praga 100 kron	168:40	169:20
Tret 100 lir	300:25	302:25

RAZNO.

Žatski i. dr. hmelj. Zanimanje za žatski hmelj se je nadaljevalo tudi v preteklih dneh in so ga prodali vsak dan 50 do 100 stotov a 50 kg. Tudi na deželi se je izvršilo več večjih nakupov, tako da računimo v enem tednu s 600 do 700 stoti prodaje. Vprašanja 1. februarja po deželi so dognala, da je bilo tedaj na deželi samo še 5000 stotov prve roke neprodanih. Vsota v skladiščih je znašala tudi približno 5000 stotov, skupaj torej še okoli 10.000 stotov. Najboljše žatske vrste letnika 1927 so notirale v zadnjem času po kakovosti Kč 1850 do Kč 2100 za 50 kg razen 2-odstotnega prometnega davka. Do 5. februarja so prodali v Žatcu 62.720 bal ali 144.960 stotov po 50 kg brutto. Ker so znane sedaj vse številke tudi za pretekli december, je mogoče podati zneske izvoza in uvoza hmelja v Čehoslovaški za vse leto, in jih tukaj podamo; tu ni samo žatski hmelj, ki je pač pretežen, temveč tudi druge vrste.

Leto	Uvoz v stotih po 50 kg	Izvoz
1924	24.017	175.238
1925	16.211	112.389
1926	10.834	147.163
1927	10.534	162.424

Vidimo, da uvoz stalno pada; samo v zadnjem času je ostal precej stalen. Izvoz je zelo padel od l. 1924 na l. 1925, se je pa potem zopet dvignil in je dosegel lani skoraj višino leta 1924, za 10,4% proti letu 1926. Na prvem mestu pri izvozu je bila zopet Nemčija s 73.568 stoti ali 45,3%; Nemčiji je sledila Avstrija s 24.993 stoti ali 15,4%, tej pa Francija z 8981 stoti ali 5,5%; sledijo Švedska, Belgija, Švica, Poljska itd. Od uvoza je prišlo iz Poljske 3423 stotov, iz Francije 1940, Belgije 1929, iz Jugoslavije 1886 stotov, iz Nemčije 492 itd.

Naše reparacije. Generalni agent za reparacije objavlja poročilo o stanju fon-

do, ki so mu na razpolago. Naša država dobi za januar t. l. iz reparacij 5.996.935, a v četrtem letu reparacij pa 21.683.736 zlatih mark.

Bolgarski tobak za poljske stroje. Iz Solije poročajo: Med zastopnikom najvažnejših poljskih tovarn poljedelskih strojev ter med bolgarsko Agrikulturno banko, ki se peča s placiranjem pridelkov domačih pridelovalcev tobaka, je prišlo v načelu do dogovora o večji kupčiji. Poljska tobačna režiya je pripravljena, da kupi določeno množino bolgarskega tobaka, Agrikulturna banka pa se zaveže, da bo kupila od poljske zveze tovarnarjev večjo množino poljedelskih strojev. Definitivni sklep dogovora je odvisen od cen, ki jih bodo zahtevali tovarnarji za svoje izdelke.

Novi zakon o neposrednih davkih z dne 8. t. m. izide prihodnje dni iz tiska z uvodom in kratkim komentarjem v srbohrvaščini (latinici). Naročila sprejema izdajatelj dr. Valdemar Lunaček, tajnik trgovske in obrtniške zbornice v Zagrebu (Wilsonov trg 2). Cena 20 dinarjev, s povzetjem 24 dinarjev.

Wagon lits in Cook. Pisali smo, da se bosta ti dve velepodjetji fuzionirali. Mednarodna družba spalnih voz je bila ustanovljena leta 1875 v Bruslju. Lani je neka delniška družba nakupila za 5 milijonov funtov delnic spalne družbe. Cook ima delniško glavnico 800.000 funtov. Z novo fuzijo se bo mogla razširiti družba spalnih vagonov zlasti na bližnjem vzhodu in v Južni Ameriki ter bo mogla vrh tega v veliki meri izrabiti Cookovo prometnopoljsko omrežje v vseh delih sveta.

Zakonski predlog o industrijskih zastavnicah na Ogrskem. Ogrski finančni minister je predložil zakonski osnutek o industrijskih zastavnicah. Njega namen je, olajšati industrijskim podjetjem najtežje dolgoročnih kreditov za investicije po čim ugodnejših pogojih.

Povišanje mezd v Avstriji. V zadnjem četrtletju so v večini industrijskih podjetij zahtevali delojemalci povišanje mezd in plač. Te so se brez posebnih konfliktov zvišale za 4—8 odstotkov. Ta povišanja so se izvršila predvsem v konfekcijski, živilski, lesni, grafični, tekstilni, papirni, steklarski in usnjarski industriji. Zaposlitev v teh strokah je bila povprečno dobra, tako da so bili poviški še znosljivi. Nasprotno pa se povišanje ni doseglo v kovinski in strojni industriji, ker v teh strokah že mnogo mesecev ni prišlo do izboljšanja naročil.

Izboljšanje angleškega gospodarskega položaja. Finančni tajnik angleškega zakladnega urada je izjavil na nekem zborovanju, da kaže gospodarski barometer stalno dviganje, četudi nekatere industrije, osobito bombaža, niso zadosti zaposlene. Eksport industrijskih izdelkov je dosegel znatno višino. Število zaposlenih delavcev v Veliki Britaniji je vsako

leto večje. Trgovinska bilanca bo letošnje leto mnogo ugodnejša, kakor prešlo leto.

Škoda v inozemstvu. Ravnatelj Loevenstein in Fiala češkoslovaškega podjetja Škoda se mudita v Parizu, da se pogajata z zastopniki izvenevropskih interesnih skupin o večjih dobavah. Nato se bosta v svrhu razširjenja prekomorske trgovine podala v London. Te dni je dobilo podjetje ponudbo za dobavo vse opreme za elektrarno kitajskega mesta Šang-haj. Vrednost naročila znaša večkrat deset milijonov Kč. Te konkurence se je udeležilo 25 tvrdk, in sicer angleške, francoske, ameriške, belgijske, nemške in švicarske. Škodove tovarne so dobile naročilo zato, ker so smatrali njih načrt iz tehniškega stališča za najboljši. Angleško funtsko posojilo Škodovega podjetja kaže v zadnjem času v Londonu rastočo tendenco. Sedaj je kupilo podjetje na Moravskem novo elektrotehniško tovarno za 3 milijone Kč.

Borza dela v Mariboru. Od 6. do 11. februarja je pri tej borzi iskalo dela 150 oseb, t. j. 103 moški in 47 žensk; prostih mest je bilo 58; delo je dobilo 47 oseb in sicer 22 moških in 25 žensk, odpadlo jih je 159, odpotovalo pa 44. Od 1. januarja do 11. februarja pa je dela iskalo 954 oseb, prostih mest je bilo 427, delo je dobilo 258 oseb in sicer 140 moških in 118 žensk, odpadlo jih je 741, odpotovalo pa 210.

Pri Borzi dela v Mariboru dobijo delo: 4 hlapci, 10 viničarjev, 3 majarji, 1 mizar, 1 zidar, 1 vrtnar, 1 urar, 1 sedlar, 4 ključavničarji za tovarno vagonov v Smed. Palanki, več vajencev (pekovske, natarske, kovaške in kamnoseške obrti), pa tudi 3 kmečke dekcle, 6 kuharic, 6 služkinj, 3 kuharice k orožnikom, 1 postrežnica, 6 šivilj za perilo, 2 natakari, 1 vzgojiteljica, 1 varuška, 1 sobarica. Išče se nujno brusarje stekla. Javiti se je pri Borzi dela v Mariboru. — Samski brivec se išče za lastno obrt. Javiti se je pri Borzi dela v Mariboru.

Drobne vesti. Na Francoskem je povzročilo veliko pozornost poročilo iz Melbourn (Avstralija), da se je po mnogoletnih poskusih posrečil Avstralcu Lloyd izum novega načina za barvanje blaga, svile in čipk, kar bi pomnilo za to industrijo pravo revolucijo. — Praška Mestna hranilnica je imela na koncu decembra 1582 milijonov Kč hranilnih vlog, na koncu januarja pa 1648 milijonov; s čekovnimi vlogami vred 1949 in 2042 milijonov. Skupni prirastek v januarju torej ca. 93 milijonov Kč. — Špansko notranje posojilo v znesku 500 milijonov peset in obrestovano po 4½% je bilo že prvi dan izdatno prepisano. Že sama podružnica v Bilbao je podpisala 250 milijonov peset. — V Rumuniji zaznamujejo v zadnjem času ustanovitve novih tovarn, pri drugih pa veliko zvišanje glavnice. — Na Češkem

so mislili skleniti dogovor, ki bi produkcijo pivovarn kontingental. Vsled odpora praških velepodjetij pa ni prišlo do dogovora. — Na Daljnem vzhodu so nekako 150 km od železnice Vladivostok — Habarovsk odkrili nove vire nafte, ki se pojavlja kar zgoraj na površju. Ker tam, razen na otoku Sahalinu, ni nikjer drugod nafte, bodo novi viri velikanskega pomena. Poslali so ekspedicijo tja, da ugotovi obseg petrolejskega okraja in bogastvo virov. — Za kampanjo 1927/28 ceni dr. Mikusch evropsko sladkorno produkcijo na 8 milijonov 30.000 ton proti 6.910.000 tonam v kampanji 1926/27; to pomeni dvig 16,2 odstotkov. — Rimska »Tribuna« piše, da se je dvignilo zlato kritje lire za 20 odstotkov nad zakonito določeno višino. — Glede mehikanskih zunanjih dolgov je določila mednarodna konferenca bankirjev, naj se dovolijo Mehiki bistveno daljši roki v odplačevanju obresti kot so ji bili dovoljeni doslej.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic, gradbeno odelenje v Ljubljani, sprejema do 17. februarja t. l. ponudbe glede dobave 1 kompletnega prostostoječega klozeta iz fajančevine; do 20. februarja t. l. glede dobave konopenih vrvi, 10.000 kg kovaškega koksa, 200 kg travnega semena, 1000 kg mavca in 200 komadov ključev za kretnice. — Direkcija državnih železnic, mašinsko odelenje v Ljubljani, sprejema do 21. februarja t. l. ponudbe glede dobave sestavnih delov zaklopniškega krmilja ter glede dobave 4500 kg kalcinirane sode. — (Predpogoji so na vpogled pri odelenjih te direkcije.) — Direkcija drž. rudnika v Brezi sprejema do 20. februarja t. l. ponudbe glede dobave 1000 kg tovtone masti; do 23. februarja t. l. pa glede dobave 2 motorjev. — Direkcija drž. rudnika v Brezi sprejema do 21. februarja t. l. ponudbe glede dobave 4.500 kg ploščatega železa, 3000 kg okroglega železa, 300 ton kotnega železa in 300 kg železne žice; do 24. februarja t. l. glede dobave 16 komadov rešet za izpiranje. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije glede dobave mesa za čas od 1. aprila do 30. septembra 1928: Dne 16. februarja t. l. za garnizijo Karlovac pri Komandi vojnega okruha v Karlovcu; dne 17. februarja t. l. za garnizijo Zagreb (Gajeva ul. 30); dne 18. februarja t. l. za garnizijo Varaždin pri Komandi vojnega okruha v Varaždinu; dne 20. februarja t. l. za garnizijo Čakovec pri Komandi mesta v Čakovcu; dne 21. februarja t. l. za garnizijo Sušak pri Komandi mesta na Sušaku, za garnizijo Murska Sobota pri Komandi mesta v Murski Soboti, za garnizijo Dolnja Lendava, pri Komandi mesta v Dolnji Lendavi. — Dne 1. marca

t. l. pri Intendanturi Komande Dravske divizijske oblasti v Ljubljani glede dobave 10.610 kg svinjske masti. — Dne 2. marca t. l. pri Direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave 2000 kg desederola. — Dne 2. marca t. l. pri Intendanturi Komande 3. Armijske oblasti v Skoplju glede dobave 19.000 m³ drv. — Dne 3. marca t. l. pri Direkciji drž. železnic v Subotici glede dobave 1800 komadov hrastovih pragov. — Dne 3. marca t. l. pri Upravi državnih monopolov, ekonomsko odelenje, v Beogradu glede dobave 164.000 kg belega in 519.000 kg sivega kartona.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

TRŽNA POROČILA.

Mariborski trg, dne 11. februarja 1928. Ta dan so slaninarji pripeljali na 104 vozeh 308 zaklanih svinj na trg. Zjutraj so bile cene nizke, pozneje so poskočile in popoldne pa zopet padle. Povprečno so prodajali meso po 15 do 20 dinarjev, slanino pa po 18 do 25, v vseeno niso prodali vsega blaga. Domači mesarji so malo jenjali s cenami. Perutnine in drugih domačih živali je bilo komaj 400 komadov, cene so ostale višoke, kakor dosedaj, in sicer piščanci 25 do 35, kokoši 40 do 50, race in gosi 60 do 90, purani 60 do 100 Din komad. Domači zajci 10 do 25 Din. — Krompir, zelenjava, druga živila, sadje, cvetlice: Krompirja in zelenjave je bilo 12 voz. Cene so bile krompirju 1 do 1,25, kislemu zelju 4, kisli repi 2, čebuli 3 do 4, česnu 10 do 15, hrenu 8 do 10 za kg, solati glavni, endiviji, ohrovu in kolerabi ter zeljnatim glavam 1 do 2,50, karfiolu 5 do 15 za komad. Maslu surovemu 36 do 40, kuhanemu 44 do 48, čajnemu 50 do 60 Din za kg, mleku 2,50 do 3, smetani 12 do 14, oljnému olju 20, bučnemu 18 do 20 Din za liter, jajcam, ki so se pocenile, 1 do 1,50 za komad. — Sadje: jabolkam 6 do 10, hruškam 8 do 12, suhim češpljam 10 do 12, dateljem 24 do 36, madljem 55 do 65 za kg. Cvetlicam 0,50 do 6, z lonci vred 15 do 50 za komad. — Lesena in lončena roba: 1 do 60 Din za komad. Lesena roba se je zelo pocenila, ker je bilo (kadi, pletenih košar, jerbosov, peharjev, itd.) v veliki obilici na trgu. Brezove metle so bile tudi ceneje in sicer po Din 1,75 do 5 za komad; koruzna slama 25 do 30 Din za vrečo.

Seno in slama na mariborskem trgu. Kmetje so pripeljali v sredo 8. t. m. 9 voz sena in 6 voz slame, v soboto 11. t. m. pa 12 voz sena, 8 voz slame na trg. Cene so notirale za seno 65 do 97,50, za slamo pa 40 do 50 Din za 100 kg. V sredo se je prodal tudi 1 voz stelje po 35 in 1 voz koruznih bilk po 50 Din za 100 kg.

Veletrgovina

A. ŠARABON

v Ljubljani

prporoča

špecerijsko blago

raznovrstno žganje, moko in deželne pridelke. — Raznovrstno rudniško vodo.

Lesna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom. Ceniki na razpolago!

VINOČET

tovarna

vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana

nudi

najfinejši in najokusnejši namizni kis iz pristnega vina.

Zahtevajte ponudbo!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta 1a, II. nadstr.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15/I.

prodaja samo na debelo

PREMOG tu- in inozemski za industrije in domačo kurjavo, KOVAŠKI PREMOG vseh vrst, KOKS, livarski, plavžarski, plinski, BRIKETE.

VELETRGOVINA

kolonijalne in špecerijske robe

IVAN JELAČIN

LJUBLJANA

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudniške vode.

Točna in solidna posrežba!

Zahtevajte cenik!

TISKARNA MERKUR LJUBLJANA

TRG.-IND. D. D. Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin. Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, vabila, lepake, posetnice itd. LASTNA KNJIGOVESNICA. TELEFON. ŠT. 2552. GREGORČIČEVA 23